

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Факультет економіки та бізнесу

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП

к.е.н., доцент Г.І. Грицаєнко

25 серпня 2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

к.е.н., доцент Л.О. Болтянська

25 серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВО - СИЛАБУС

з дисципліни **«Економіка природокористування»**

(обов'язкова)

(найменування та статус компоненти: обов'язкова або за вибором студента)

для спеціальності **_076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

за ОПП «Управління та адміністрування»

(шифр, найменування спеціальності, освітньої програми)

форма навчання

денна

(денна, заочна)

Кількість кредитів

4 кредитів

Курс

1-й

Семестр

2-й

Змістових модулів (підсумкових модульних контролів) – 2

СРС

50 годин

Форма контролю

залік

(екзамен або диференційований залік)

Загальна кількість годин

120 годин

2020-2021 н.р.

«Економіка природокористування». Силабус для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» факультету економіки та бізнесу, спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» - Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2020. – 9 с.

Силабус складений на підставі «Положення про програму навчання здобувачів вищої освіти – силабус» Мелітополь: ТДАТУ, 2020. – 16 с. та Програми навчальної дисципліни «Економіка природокористування» підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Мелітополь 2020. – 9 с.

Розробник(и): Терещенко М.А., к.е.н., доцент

Рецензент: Радченко Н.Г., к.е.н., доцент

Силабус затверджений на засіданні кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від 25 серпня 2020 року

Завідувач кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

д.е.н, доцент Л.О. Болтянська

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Протокол № 1 від 23 вересня 2020 року

Голова, доц. А.А. Костякова

1. Анотація курсу та Веб-сайт його розміщення

Курс включає вивчення нормативних актів, які регламентують порядок складання та подання звітності, яка є основою створення системи розкриття інформації про результати роботи підприємства для зовнішніх та внутрішніх користувачів

Веб-сайт курсу <http://nip.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=1153> (доступ через особистий логін і пароль для навчально-інформаційного порталу ТДАТУ)

2. Мета викладання дисципліни

Формування у студентів знань у галузі керування раціональним використанням природних копалин та охорони навколишнього середовища, соціально-економічних аспектів природокористування та природоохоронного законодавства, а також економічно-екологічного світогляду.

3. Завдання вивчення дисципліни

Завданнями вивчення дисципліни є отримання студентами знань та навичок, необхідних у практичній діяльності економістів при проведенні економічного обґрунтування природоохоронних заходів та варіантів пов'язаних з раціональним використанням природних копалин та охорони навколишнього середовища.

4. Результати навчання – компетентності (з урахуванням soft skills)

Програмні результати та компетентності, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

знання

- основні проблеми раціонального природокористування у сучасних умовах.
- перспективні напрямки розвитку суспільного виробництва з урахуванням стану якості навколишнього середовища.
- напрямки комплексного використання природних копалин, другорядних ресурсів.
- методи економічно обґрунтованого планування капітальних вкладів, пов'язаних з охороною навколишнього середовища та визначення соціально - економічної ефективності екологічних затрат.
- питання екологізації виробничих сил в умовах переходу до ринкових відносин.

уміння

- давати еколого-економічну оцінку виробництва, будівництва та технологічного переозброєння підприємств.
- орієнтуватись у фінансово-кредитному механізмі охорони та раціонального використання матеріально-сировинних копалин.
- аналізувати економічні фактори при формуванні, регіонального господарського та при розподілі доходів по результатам господарської діяльності підприємств різних форм власності.
- визначати економічну ефективність екологічних затрат.

комунікація донесення до фахівців і нефахівців інформації про формування системи знань з організації і функціонування економіки природокористування, при проведенні економічного обґрунтування природоохоронних заходів та варіантів пов'язаних з раціональним використанням природних копалин та охорони навколишнього середовища.

soft skills здатність аналізувати економічні фактори при формуванні, регіонального госпрозрахунку та при розподілі доходів по результатам господарської діяльності підприємств різних форм власності, давати еколого-економічну оцінку виробництва, будувати та технологічного переозброєння підприємств, вміння оцінити ситуацію та прийняти рішення.

5. Пререквізити

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни

Вступ до фаху

Економіка та бізнес

6. Постреквізити

Дисципліни, які спираються на вивчення даної дисципліни

Економетрія

ОММ

7. Інформація про викладача

Викладач (-і)

Терещенко Максим Анатолійович, доц., к.е.н., доцент кафедри підприємництва, оргівлі та біржової діяльності; <http://feb.tsatu.edu.ua/teacher/tereshchenko-maksym-anatoliovich/>

E-mail викладача maksym.tereshchenko@tsatu.edu.ua

8. СТРУКТУРА КУРСУ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			балів
			годин			
			Лк.	Пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. “Предмет, завдання та методи економіки природокористування ”						
1-2	Лекція 1	Предмет, метод та завдання курсу .	3			3
	Практичне заняття 1	Предмет, метод та завдання курсу .		3		3
	Самостійна робота 1	Робота на інформаційному навчально-порталі			4	
3-4	Лекція 2	Теоретико-методичні проблеми формування ресурсної стратегії сталого розвитку.	3			3
	Практична робота 2	Теоретико-методичні проблеми формування ресурсної стратегії сталого розвитку.		3		3
	Самостійна робота 2	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			4	3
5-6	Лекція 3	Наукові основи природокористування.	2			3
	Практична робота 3	Наукові основи природокористування		2		3

	Самостійна робота 3	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			4	3
7-8	Лекція 4	Природні ресурси в суспільному розвитку	2			3
	Практична робота 4	Природні ресурси в суспільному розвитку		2		3
	Самостійна робота 4	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			4	3
9-10	Лекція 5	Економічна ефективність природоохоронних заходів	2			3
	Практична робота 5	Економічна ефективність природоохоронних заходів		2		3
	Самостійна робота 5	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			4	3
11-12	Лекція 6,7	Раціональне використання та охорона земельних та водних ресурсів	2			3
	Практична робота 6,7	Раціональне використання та охорона земельних та водних ресурсів		2		3
	Самостійна робота 6,7	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			2	3
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I			10	10
Всього за змістовий модуль 1			14	14	32	50
Змістовий модуль 2. «Організаційні аспекти біржової справи»						
13-14	Лекція 8	Лісові ресурси: їх оцінювання, використання та охорона.	2			3
	Практична робота 8	Лісові ресурси: їх оцінювання, використання та охорона.		2		3
	Самостійна робота 8	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			*5	
	Лекція 9	Проблеми екологізації агропромислового виробництва	2			3
	Практична робота 9	Проблеми екологізації агропромислового виробництва		2		3
	Самостійна робота 9	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			5	
	Лекція 10	Еколого-економічні проблеми попередження й усунення забруднення компонентів навколишнього середовища	2			3
	Практична робота 10	Еколого-економічні проблеми попередження й усунення забруднення компонентів навколишнього середовища		2		3

Самостійна робота 10	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			4	4
Лекція 11	Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища	2			3
Практична робота 11	Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища		2		3
Самостійна робота 11	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			4	
Лекція 12	Фінансово-економічний механізм природокористування	2			3
Практична робота 12	Фінансово-економічний механізм природокористування		2		3
Самостійна робота 12	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			4	
Лекція 13	Механізм управління раціональним природокористуванням	2			3
Практична робота 13	Механізм управління раціональним природокористуванням		2		3
Самостійна робота 13	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			4	
ПМК II	Підсумковий контроль за модуль II			10	10
15	ПМК 2				
Всього за змістовний модуль 2		12	12	36	50
Разом ПМК1 та ПМК2		26	26	68	100
Разом					100

9. Методи та форми навчання

Форми навчання:

- ✓ за рівнем взаємодії здобувача вищої освіти з викладачем: індивідуальне, групове, колективне;
- ✓ за місцем проведення занять: аудиторне, поза аудиторне

Методи навчання:

- за організацією пізнавальної діяльності: словесні (лекції, дискусії), наочні (презентації), практичні (вправи, виконання завдань по заповненню звітності під час занять, навчальна та виробнича практика);
- за видами занять: лекції (лекція-візуалізація, лекція – бесіда); практичні заняття (індивідуальні та групові вправи, тематична дискусія, робота в малих групах);
- ✓ за мотивацією навчально-пізнавальної діяльності (ситуація звернення до життєвого досвіду студентів, заохочення);
- ✓ за контролем ефективності навчально-пізнавальної діяльності (самоконтроль через виконання тестів на навчально-інформаційному порталі, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, ПМК, іспит);

- за формою стимулювання пошукової та дослідницької діяльності (тематичні дискусії, завдання щодо використання мережі Інтернет, публічні промови і презентації, групові та/або індивідуальні проекти, моделі різних форматів професійних ситуацій).

10. Політика курсу

- ✓ Відвідування занять є важливою складовою навчання. За пропуски занять без поважної причини здобувач вищої освіти буде не атестований з даної дисципліни. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані.
- ✓ Дозволяється вільне відвідування лекцій здобувачам за індивідуальним графіком навчання.
- ✓ Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- ✓ Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- ✓ Під час виконання письмових тестових завдань не допустимо порушення академічної доброчесності.
- ✓ Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).
- ✓ Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу, дотримуватися дисципліни, дбайливо ставитись до обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік навчального процесу.

11. Система оцінювання курсу

Щотижнево – бали за роботу на практичних заняттях; в межах кожної теми – бали за самостійну роботу; по завершенню змістового модуля – бали за ПМК; по завершенню семестру – підсумкові бали, у вигляді диференційованого заліку. Результати поточного та підсумково-модульного контролю формують узагальнену оцінку в балах за накопичувальним принципом.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань студентів ТДАТУ» за 100-бальною шкалою:

Шкала рейтингу ТДАТУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		Екзамен або диференційований залік
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	
67-74	D	3 (задовільно)
60-66	E	
35-59	FX	2 (незадовільно) (з можливістю повторного перескладання)
0-34	F	2 (незадовільно) (з обов'язковим повторним вивченням курсу)

Критерії оцінювання

Практичні заняття	Частка вірно виконаних завдань
Самостійна робота(СРС)	Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування на НПП ТДАТУ (дві спроби – середній результат) Відбувається у вигляді тестових завдань та письмових робіт в кінці вивчення змістових модулів
Підсумково- модульний контроль(ПМК I, II)	Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти: Повнота розкриття питання (вірні відповіді) Якість інформації Самостійність
Екзамен	Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість балів – 30. Структура білету включає 3 завдання.

Правильна відповідь за теоретичне питання 10 балів, за категоріальний апарат – 5 балів, практична частина (складання форм звітності) – 15 балів.

12. Інформаційні ресурси та пакет дисципліни

Рекомендована література

1. Білявський, Г.О. Основи екології: теорія та практикум [Текст] : навчальний посібник / Г.О. Білявський, Л. І. Бутченко. - 2-е вид., перероб. та доп. - К. : Лібра, 2004. - 368 с.
2. Глушкова, В.Г. Экономика природопользования [Текст]: учебное пособие / В.Г. Глушкова, С.В. Макар. - М. : Гардарика, 2007. - 448 с.
3. Гурська, Г.А. Поняття екологічного аудиту та його співвідношення із суміжними поняттями [Текст] / Г.А. Гурська // Держава і право. - 2008. - № 3. - С. 469-473
4. Дубас Р.Г. Економіка природокористування [Текст] : навчальний посібник / Р.Г. Дубас. – К.: КНТ, 2009. – 448 с.
5. Екологічні основи природокористування [Текст] : навчальний посібник / Т.А. Сафранов. - 3-е вид., стереот. - Львів : Новий Світ-2000, 2006. - 248 с.
6. Екологія [Текст] : підручник / Мін-во освіти і науки України, Київський нац. економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2005. - 371 с.
7. Жигирей, В.С. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища. Екологія та охорона природи [Текст] : навчальний посібник / В.С. Жигирей, В.М. Сторожук, Р.А. Яцюк ; Мін-во освіти і науки України. - 2-е вид., доп. - Львів : Афіша, 2004. - 272 с.
8. Запольський, А.К. Основи екології [Текст] : підручник / А.К. Запольський, А.І. Салюк ; ред. К. М. Ситник. - 3-е вид., стереот. - К. : Вища школа, 2005. - 382 с.
9. Колотило, Д.М. Екологія і економіка [Текст] : навчальний посібник / Д. М. Колотило ; Мін-во освіти і науки України, Київський нац. економічний ун-т. - 2-е вид. доп. і перероб. - К. : КНЕУ, 2005. - 576 с.
10. Макарова Н.С. Економіка природокористування [Текст] : Навчальний посібник. // Н.С. Макарова, Л.Д. Гармідер, Л.В. Михальчук. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 322 с.
11. Основи екології [Текст] : навчально-методичний посібник / ; сост.: Б. О. Дадашев, В.П. Гордієнко ; УАБС НБУ. - Суми : УАБС НБУ, 2006. - 122 с.
12. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористування [Текст] : підручник / Л.Г. Мельник. - Суми : Університетська книга, 2006. - 759 с.
13. Регіональна економіка [Text] : курс лекцій. Модуль 2. Екологія / ДВНЗ "УАБС НБУ" ; уклад.: Б.А. Дадашев, В.В. Обливанцов, В.П. Гордієнко. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. - 123 с.
14. Українська екологічна енциклопедія [Текст] / Міжнародна економічна фундація, Ін-т українознавства мін-ва освіти і науки України ; ред. Р. С. Дяків. - Вид. 2-ге. - К. : МЕФ, 2006. - 808 с.
15. Фурдичко О.І. Економіка природокористування [Текст] : підручник / О.І. Фурдичко, Л.О. Мармоль, В.О. Малєєв, Ю.В. Пилипенко. – К.: Аграрна освіта, 2009. – 256 с.
16. Царенко, О.М. Основи екології та економіка природокористування [Текст] : навчальний посібник / О.М. Царенко, О.О. Несветов, М.О. Кадацький. - 2-е вид., стереот. - Суми : Університетська книга, 2004. - 400 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Література бібліотеки Університету і методичного кабінету кафедри.

Користування Internet.

Користування нормативно-технічною літературою мелітопольського центру стандартизації, метрології та сертифікації.